

Шара Любов<https://orcid.org/0000-0002-4921-4718>

Scopus-Author ID 59540290400

Кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин,
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка
(Чернігів, Україна) E-mail: Ljuba_che@ukr.net

КРАКІВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЯК ПРАКТИКО-ОРІЄНТОВАНА МОДЕЛЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ XIV СТ. ¹

Мета статті полягає у вивченні процесу започаткування Краківського університету як практично-спрямованої вищої школи.

Методологія дослідження ґрунтується на принципах історизму, системності та опори на історичні джерела. Залучені методи увідповіднені з поставленою метою, є загальнонауковими (аналіз, синтез, узагальнення) та спеціально-історичними (історико-системний, порівняльно-історичний).

Наукова новизна зумовлена потребою усебічного дослідження практик заснування перших університетів у країнах Центрально-Східної Європи, особливостей їхньої діяльності як осередків світської концепції вищої освіти.

Опрацьовані матеріали дозволили зробити такі **висновки**. Завдяки старанням польського короля Казимира III Великого відкрився Краківський університет – другий на теренах Центрально-Східної Європи часів Середньовіччя. Фундаментом для структуризації та організації освітнього процесу стала болонсько-падуанська університетська модель, націлена на практико-орієнтоване навчання. Акцентування на концепції світської вищої школи уможливило завдяки волі Казимира III, який вбачав магістральним завданням підготовку компетентних кадрів для державних потреб, а не для обслуговування Церкви.

У початковому форматі закладу був відсутній теологічний факультет, освітня програма якого слугувала концептуальним підґрунтям клерикалізації суспільних інституцій. Навчальною траєкторією Краківського університету передбачалося опанування дисциплін «семи вільних мистецтв», права і медицини. Теоретичне викладання поєднувалося із залученням студентів до виконання практичних вправ та участі у дискусіях. Результати учіння перевірялися шляхом іспитів, що приймалися колегіально. Заклад користувався академічною свободою, для студентів забезпечувалася фіксована оплата за проживання та отримання освітніх послуг.

Ключові слова: Краківський університет, практико-орієнтований заклад, світська влада, клерикалізм, освітня програма.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими або практичними завданнями. Історія країн Центрально-Східної Європи доби Середньовіччя – це не лише складний період виборювання територій для проживання, формування ранньофеодальних монархій, евангелізації населення, соціально-економічних трансформацій, політичної децентралізації, але й час культурного розвитку, етнічного взаємозбагачення, протистояння світського і церковного в науковій та освітній нішах, формування мережі навчальних закладів, появи перших університетів практично-орієнтованого характеру. Прагнення об'єднати зусилля влади, наукової спільноти та мешканців міст для стійкого економічного й політичного розвитку регіонів, а також намір поліпшити суспільну думку через приплив відомих учених стали, на переконання І. Костенко, засадничими чинниками заснування університетських осередків [8, 51].

¹ Стаття виконана в рамках науково-дослідної роботи, що здійснюється на кафедрі всесвітньої історії та міжнародних відносин НУЧК імені Т. Г. Шевченка за темою: «Актуальні проблеми всесвітньої історії та міжнародних відносин в регіональному та глобальному вимірах» (Державний реєстраційний номер: 0124U003563).

Дійсно, середньовічні монархи, які були «державними мужами» з розумінням значимості грамотності населення, особливо чиновників різного рівня, ініціювали відкриття навчальних закладів, вбачаючи пріоритетність не у знатному походження, а у особистих й професійних здібностях підданих, не у богослівському підґрунті освіти, а у її світськості, практичній спрямованості. Свідченнями такого стратегічного мислення можемо вважати заходи правителів Чеського королівства (Карла IV (1346–1378 рр.)), Польського (Казимира III Великого (1333–1370 рр.)), герцогства Австрії, Штирії, Каринтії, графства Тіролю (Рудольфа IV Габсбурга (1358–1365 рр.)), Угорської монархії (Людвіка I Великого (1342–1382 рр.)). Завдяки ним відкривалися перші університети, які дозволяли отримати кваліфікованих юристів, адміністраторів, сприяли інтелектуальному розвитку, посилювали престиж країни, перешкождали відтоку талановитої молоді, приваблюючи, натомість, перспективних вихідців з інших земель.

Аналіз основних досліджень і публікацій з порушеної проблеми. Започаткування *alma mater* вищого рівня у Центрально-Східній Європі відбулося 1348 р. у столиці Чеського королівства – Празі [3, 3], а наступним став Краківський університет, ініційований королем Казимиром III Великим. Історія його появи, особливості інституційного розвитку, освітнього вектора, відомі випускники, їхні досягнення привертала увагу науковців. Поміж них варто вказати на праці О. Антонової, О. Дубасенюк [3], І. Бойка [4], Ю. Гришук [5], І. Костенко [8], дослідження з історії Польського королівства [6], у загальному контексті яких ідеться про діяльність Казимира III, спонукальні чинники відкриття ним *Studium generale* – саме так звучала первинна назва університету у Кракові [2].

Мета ж нашої розвідки полягає у тому, аби дослідити процес заснування Краківського університету як практично-спрямованої вищої школи на протигагу традиційній моделі з домінуванням теологічного нарративу.

Висвітлення процедури теоретико-методологічного дослідження. Методологія дослідження ґрунтується на принципах історизму, системності та опори на історичні джерела. Залучені методи увідповіднені з поставленою метою, є загальнонауковими (аналіз, синтез, узагальнення) та спеціально-історичними (історико-системний, порівняльно-історичний).

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Отож, як вже зазначалося, історія вищого навчального закладу у Кракові розпочалася завдяки бажанню й наполегливості короля Казимира III, якому, на думку Н. Дейвіса, судилося стати «Великим», мати дипломатичний хист, таланти державного діяча й результативність воєнних звитяг [6, 118].

Вибір місця для університету зумовлювався не лише статусністю столиці, але й освітніми традиціями та практичними запитами Корони Польської, яка відновилася після періоду феодальної роздробленості й стала на шлях централізації. Для її розбудови конче потребувалися управлінці, юристи, дипломати, інші спеціалісти. Заразом, Краків вже мав досвід діяльності навчальних закладів. З XI ст. у ньому працювала кафедральна школа, а з XIII ст. – перша парафіяльна школа при костелі Святої Марії. Місто виконувало роль важливого центру торгівлі й транзитного хаба на перетині караванних магістралей зі Сходу на Захід, користувалося місцевим самоврядування, що зумовлювало життєву конечність у фахівцях, здатних працювати у магістраті (лаві, раді), вести діловодство (міська канцелярія), бути обізнаними у юридичній царині, спроможними здійснювати торговельні операції [9].

Відтак, 1362 р. Казимир III звернувся до папи Урбана V за дозволом (за середньовічними правилами таке право надавав очільник Католицької церкви), відправивши посольство у резиденцію Понтифіка – Авіньйон [9]. У королівському зверненні наголошувалося на потребі, аби «у Кракові, одному з найважливіших міст Королівства, могло бути засновано *Studium Generale* (тобто університет) з усіма факультетами, а особливо з канонічним і цивільним правом...» [7]. Не важко помітити, що першочерговим є акцентування на світському, практико-спрямованому характері майбутнього університету, чітко простежується попит держави на знавців права.

Перемовини з Папою Римським затяглися і лише 12 травня 1364 р. набув чинності засновницький акт [9]. Прочитання його засад вкотре переконує у бажанні Казимира III відкрити університет, що надаватиме практичні навички й стане науковим осередком. Своє рішення король аргументував бажанням, аби «постала перлина наук, яка би готувала мужів, зрілих у своїх порадах, наділених чеснотами й управних у різних уміннях». Університет мав бути «освіжаючим джерелом, з якого нехай черпають усі, хто прагне насититися наукою» [7].

Важливо, що акцентувалося на академічній свободі: «радники, лавники та присяжні міста Кракова гарантують ректорам, викладачам і студентам Краківського університету свободи, обіцяні королем Казимиром Великим у фундаційній грамоті» [9]. Підкреслювалося бажання, щоби до Кракова приїздили вільно й безпечно не лише мешканці Королівства Польського, а й навколишніх земель. Вочевидь, державна влада прагнула забезпечити кваліфікованими кадрами різні регіони Польщі.

Затвердження королівського привілею папською буллою сталося 1 вересня 1364 р., при цьому Понтифік змінив один із пунктів про процедуру складання іспитів і присвоєння наукових ступенів. У казімирівському варіанті це покладалося на королівського канцлера, а у папському – на краківського єпископа [7].

Такий крок віддзеркалював актуальність тогочасної дилеми – панування світського чи церковного. Казимир III турбувався про навчання спеціалістів у конкретних галузях, набуття професійних компетентностей, необхідних для державних потреб, управління бюрократичним апаратом, тоді як Церква не бажала поступатися монополічним правом «хранительки знань і грамотності». Для неї пріоритетним лишалося використання освіти як фундаментального інструменту у процесі кристалізації світогляду

тогочасного соціуму. З огляду на це, теологічні факультети вважалися головними і мали право контролювати навчальні плани інших структурних підрозділів тогочасних університетів.

Але у випадку з Краківською *alma mater* такого не сталося, принаймні на час відкриття. Взірцем для неї взяли практику інституційної організації та функціонування найстаріших університетів у Європі – Болонського (1088 р.) й Падуанського (1222 р.) [7]. Очолив Краківський університет ректор із широкими повноваженнями, поміж яких – суддівське право стосовно університетської спільноти з цивільних і кримінальних проступків. Задля забезпечення стабільного фінансового достатку король призначав для університету так званого «кредитора», себто особу, яка зобов'язувалася забезпечувати кредитування на пільгових умовах за низькими відсотковими ставками. Зазвичай таким кредитором ставав один із краківських євреїв.

Створювалося сприятливе середовище для студентського загалу, зокрема, передбачалися полегшення побутового життя. Для проживання студенти мали винаймати приватні помешкання у місті, але орендна плата визначалася колегіально: два представники від студентів і двоє – від міщан. Розмір плати був фіксованим, заборонялося самовільне її підвищення. Так само не дозволялося дорожчання цін за надання освітніх послуг.

Університет структурували трьома факультетами: вільних мистецтв, права і медицини. Їхню діяльність забезпечували викладачі кафедри вільних мистецтв, двох кафедр медицини, 5-ти кафедр римського права, 3-х – канонічного права. Цікаво, що медицину навчали професор медицини (*lector ordinarius in medicinis*) та професор астрономії, який викладав астрологію, оскільки вона була елементом тогочасної медицини [7; 10].

Атиповою вбачалася відсутність теологічного факультету – найпрестижнішого в Середньовіччі, що суперечило тогочасній традиції домінування клерикалізму. Шукаючи пояснення цього, науковці вказують або на відмову Папи Римського, або, як наголошувалося вище, небажання Казимира III, зацікавленого передусім у фахівцях права, юридично грамотних чиновниках і дипломатах. Саме через це і взяли за взірець Болонський та Падуанський університети, які славилися викладанням правових, природничих дисциплін, медицини, академічною свободою.

Професорський склад Краківського університету отримував зарплату з доходів від соляних копалень, за винятком викладачів кафедри вільних мистецтв. Вони фінансувалися коштом парафіяльної школи при костелі Святої Марії, бо означена кафедра об'єдналася зі школою [7].

Заняття розпочалися 1367 р. на Вавелі, хоча побутує думка, що Казимир III мав намір почати будівництво навчальних корпусів у місті Кажімеж (нині – частина Кракова) [2].

Навчальний рік стартував з квітня, зимовий семестр – із жовтня. Викладання й поточний контроль за опануванням студентами дисциплін відбувався шляхом лекційних занять, виконання практичних вправ та участі у щотижневих диспутах. Останні були надзвичайно корисними й практико-орієнтованими, адже здобувачі набували досвіду формулювання власних думок, відстоювання їх з чітким обґрунтуванням, уміння застосовувати набуті знання, а не лише пасивно їх сприймати.

Полемізуючи, учасники вчилися швидко реагувати на контраргументи опонентів, критично оцінювати їхні твердження, погоджувались чи спростовували. Компетентності для цього вони мали, бо згідно з навчальною програмою студіювали філософію, логіку та мистецтво риторики. Дисципліни програми «семи вільних мистецтв» мали прикладне значення. Вони поділялися на тривіум (граматика, риторика, логіка (діалектика)) та квадрівіум (арифметика, геометрія, астрономія, музика) [3, 5]. Такий набір цілком корелювався з вектором внутрішньої політики Казимира III, який поміж іншого активізував колонізацію корінних польських теренів, а отже, потребував досвідчених фахівців насамперед з картографії, географії, геодезії. Основою для них і слугували предмети квадрівіуму: геометрія – фундамент для будь-яких земельних вимірів (геодезії), астрономія – для наукової картографії, визначення географічних координат. У XV ст., до речі, Краківський університет став знаним осередком астрономії й математики, де навчався Микола Коперник і викладав Юрій Котермак (Дрогобич).

Мовою навчання у Краківському університеті була латина [3, 5]. Підсумковий контроль за процесом засвоєння студентами знань відбувався у формі іспиту. Властиво, що складався він перед комісією викладачів, в результаті чого забезпечувалася об'єктивність оцінки та колегіальність ухвалення рішення. Безпосереднім наслідком екзамену було отримання чи неотримання вченого ступеня «бакалавр вільних мистецтв».

1370 р., у зв'язку зі смертю Казимира III, перервалася історія розвитку Краківського університету. Наступний монарх Людовік Угорський, одночасно сидячи на польському та угорському престолах, не вважав за потрібне підтримувати заклад. За таких обставин викладачі і студенти мусили перебратися до чинних університетів Європи [1]. Найвірогідніше, вони перемістилися до ближнього Празького [7].

Лише у 90-х роках XIV ст. відновилося університетське життя у Кракові. Сталося це завдяки засновникам Ягеллонської династії – Владиславу-Ягайлу та його дружині Ядвізі (звідси інша назва закладу – Ягеллонський з 1818 р. [10]).

Королева стала янголом-охоронцем вищої школи, подбала про її матеріальне підґрунтя, заповівши на потреби чималу частку свого майна та коштовностей. 1397 р. Папа Римський Боніфачій IX дозволив відкрити теологічний факультет, в результаті чого краківська *alma mater* уподібнилася до тогочасних європейських університетів. На думку К. Ковалевської, такий крок з боку Понтифіка зумовлювався нагальною потребою чималого числа священників для євангелізації литовських язичників [7]. У королівській грамоті, до речі, також наголошувалося на релігійній складовій: «... щоб завдяки громаді магістрів, докторів та студентів і задля навернення невірних поган і схизматиків, що живуть поряд із тим

королівством, зростала і збільшувалась любов до молитви та вивчення католицької віри для більшої слави всемогутнього Бога і його славетної матері Діви Марії» [6, 120].

26 липня 1400 р. Владислав-Ягайло підписав документ, яким упорядкував справи з відновлення закладу [10]. Продовжився його інституційний розвиток. Так, 1406 р. відкрили самостійні кафедри математики й астрономії. Розширення спектру освітніх програм і числа здобувачів зумовили побудову нових навчальних приміщень. Найстаріший і головний університетський корпус називався Королівським, а згодом – Великим (Collegium Maius), у XV ст. відкрили ще два – Юридичний (Collegium Iuridicum) і Філософський (Collegium Minus), звели кілька гуртожитків для студентів і молодших викладачів [11].

Краківський університет перетворився на центр наукової і навчальної діяльності Польщі. Значно збільшилася чисельність студентського загалу та збагатилася його етнічна мозаїка: німці, чехи, литовці, угорці, українці. Зокрема, упродовж XV–XVI ст. навчалися 800 вихідців з українських земель [4, 17].

Професори університету постійно залучалися до роботи у міжнародних церковно-політичних конгресах, виступаючи у якості дипломатичних представників і відстоюючи інтереси Корони Польської [5, 102]. Відбувалося те, до чого так прагнув і Казимир III, – підготувати професіоналів для ефективного державницького менеджменту й вирішення стратегічних завдань на міжнародній арені.

Висновки з дослідження і перспективи подальших наукових розвідок. Таким чином, викладений матеріал засвідчив, що завдяки старанням польського короля Казимира III Великого відкрився Краківський університет – другий на теренах Центрально-Східної Європи часів Середньовіччя. Фундаментом для структуризації та організації освітнього процесу стала болонсько-падуанська університетська модель, націлена на практико-орієнтоване навчання. Акцентування на концепції світської освіти уможливилось завдяки волі Казимира III, який вбачав магістральним завданням підготовку компетентних кадрів для державних потреб, а не для обслуговування Церкви. Навчальною траєкторією передбачалося опанування «семи вільних мистецтв», права і медицини. Теологічний факультет, освітня програма якого слугувала концептуальним підґрунтям клерикалізації суспільних інституцій, був відсутній у початковій структурі Краківського університету, що засвідчило його світський, практично-спрямований характер.

Вищевказаними матеріалами лише окреслено ключові аспекти історії заснування та діяльності Краківського (нині – Ягеллонського) університету. Самостійними сюжетами для дослідження можуть стати теми про його фінансування, комунікування адміністрації навчального осередку й муніципальної влади, деталізацію учіння на факультетах медицини і права, подальше інституційне еволюціонування закладу та багато інших.

References

1. Jakubowski J., Piszczatowski A. Akademia Krakowska. Najstarszy uniwersytet w Polsce [Krakow Academy. The oldest University in Poland]. *Audycja Jana Pniewskiego z cyklu «Korzenie jedności». Polskie Radio/mb. [Jan Pniewski's broadcast from the series «Roots of Unity». Polish Radio/mb.]*. Retrieved from: <https://polskieradio24.pl/artukul/1214974,akademia-krakowska-najstarszy-uniwersytet-w-polsce> [in Polish].
2. Akademia Krakowska – powstanie i złoty wiek uczelni [The Krakow Academy – its founding and golden age]. *Zwiedzanie Krakowa [Sightseeing in Krakow]*. Retrieved from: <https://krakowzwiedzanie.pl/akademia-krakowska-powstanie-i-zloty-wiek-uczelni/> [in Polish].
3. Антонова О. Є., Дубасенюк О. А. Становлення й розвиток університетів Центрально-Східної Європи як культурно-освітніх та наукових осередків. *Науковий вісник Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка: Серія: Педагогіка*. 2015. Вип. 5. С. 3–10.
Antonova, O. Ye., Dubaseniuk, O. A. (2015). Stanovlennia y rozvytok universytetiv tsentralno-skhidnoi Yevropy yak kulturno-osvitnikh ta naukovykh oseredkiv [The establishment and development of universities in Central and Eastern Europe as cultural, educational and scientific centres]. *Naukovyi visnyk Kremenetskoi oblasnoi humanitarno-pedahohichnoi akademii im. Tarasa Shevchenka: Serii: Pedahohika – Scientific Bulletin of the Kremenets Regional Taras Shevchenko Academy of Humanities and Pedagogy: Series: Pedagogy*. Kremenets, Ukraine, 5, 3–10. [in Ukrainian].
4. Бойко І. Й. Передумови заснування Львівського університету та становлення його юридичного факультету (до 355-річчя з часу його створення). *Часопис Київського університету права*. 2016. № 1. С. 17–24.
Boiko, I. Y. (2016). Peredumovy zasnuvannia Lvivskoho universytetu ta stanovlennia yoho yurydychnoho fakultetu (do 355-richchia z chasu yoho stvorennia) [The background to the founding of Lviv University and the establishment of its law faculty (marking the 355th anniversary of its creation)]. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava – Journal of the Kyiv University of Law*. Kyiv, Ukraine, 1, 17–24. [in Ukrainian].
5. Гришук Ю. В. Становлення та розвиток освіти в Польщі початку XI – кінця XVI століття. *Освітнологічний дискурс: електронне наукове фахове видання*. 2016. № 3 (15). С. 97–107. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/16397/1/Hryshchuk%20YV_OD3-2016.pdf (дата звернення: 01.12.2025).
Hryshchuk, Yu. V. (2016). Stanovlennia ta rozvytok osvity v Polshchi pochatku XI – kintsia XVI stolittia [The establishment and development of education in Poland from the early 11th to the late 16th century]. *Osvitohichnyi dyskurs: elektronne naukove fakhove vydannia – Educational discourse: electronic scientific professional publication*. Kyiv, Ukraine, 3 (15), 97–107. Retrieved from: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/16397/1/Hryshchuk%20YV_OD3-2016.pdf [in Ukrainian].

6. Дейвіс Н. Боже ігрище. Історія Польщі. Київ: Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2008. 1098 с. Deivis, N. (2008). Bozhe ihryshche. Istoriia Polshchi [God's game. The history of Poland]. Kyiv, Ukraine: Vydavnytstvo Solomii Pavlychko «Osnyvy». 1098. [in Ukrainian].
7. Kowalewski, K. Nauk przemożnych perła/ Początki Akademii Krakowskiej [The pearl of powerful sciences/ The beginnings of the Krakow Academy]. *Historia Poszukaj. Portal Edukacyjny [History Search. Educational Portal]*. Retrieved from: https://www.historiaposzukaj.pl/wiedza,wydarzenia,234,akademia_krakowska.html [in Polish].
8. Костенко І. В. Давні українські університети – носії Болонських традицій. *ВІСНИК НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*. 2012. Вип. 4 (16). С. 50–55. Kostenko, I. V. (2012). Davni ukraïnski universytety – nosii Bolonskykh tradytsii [Ancient Ukrainian universities – bearers of Bologna traditions]. *VISNYK NTUU «KPI». Politolohiia. Sotsiolohiia. Pravo – VISNYK NTUU «KPI». Political Science. Sociology. Law*. Kyiv, Ukraine, 4 (16), 50–55. [in Ukrainian].
9. Przywilej miasta Krakowa poręczający swobody uniwersytetu krakowskiego z dnia 12 V 1364 roku [The privilege of the city of Krakow guaranteeing the freedoms of the University of Krakow, dated May 12, 1364]. *Skarby Dziedzictwa Narodowego [Treasures of National Heritage]*. Retrieved from: https://web.archive.org/web/20090726183559/http://dziedzictwo.polska.pl/katalog/skarb,Przywilej_miasta_Krakowa_poreczajacy_swobody_uniwersytetu_krakowskiego_z_dnia_12_V_1364_roku,gid,189405,cid,2440.htm?body=desc [in Polish].
10. Historia. Uniwersytet Jagielloński [History. Jagiellonian University]. *Uniwersytet Jagielloński. Collegium Medicum w Krakowie [Jagiellonian University. Collegium Medicum in Krakow]*. Retrieved from: <https://cm-uj.krakow.pl/collegium-medicum/historia/> [in Polish].
11. Stopka K. Historia. Czasy dawne i Nowa Era. [History. Ancient Times and the New Era]. *Uniwersytet Jagielloński w Krakowie [Jagiellonian University in Krakow]*. Retrieved from: <https://www.uj.edu.pl/uk/universytet-z-collegium-medicum/historia> [in Polish].

Shara Liubov

<https://orcid.org/0000-0002-4921-4718>
Scopus-Author ID 59540290400

Ph.D. in Historical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department
of the World History and International Relations,
T. H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium»,
(Chernihiv, Ukraine) E-mail: Ljuba_che@ukr.net

THE KRAKOW UNIVERSITY AS A PRACTICE-ORIENTED HIGHER EDUCATION MODEL IN THE 14TH CENTURY

The purpose of this article is to explore the establishment process of the Krakow University as a practice-oriented higher education institution.

The research methodology is based on the principles of historicism, systematic approach, and reliance on historical sources. The methods employed are appropriate for the defined objective and include general scientific methods (analysis, synthesis and generalisation) as well as special historical methods (historical-systemic and comparative-historical).

The scientific novelty of this research lies in the need for a comprehensive study of the practices involved in establishing the first universities in Central and Eastern European countries, as well as the peculiarities of their activities as centers of secular higher education.

Based upon the reviewed materials, we can conclude that the Krakow University was established owing to the efforts of Casimir III the Great, the king of Poland. It was the second university in Central and Eastern Europe during the Middle Ages. The Bologna-Padua University model, which was aimed at practice-oriented learning, was applied to structure and organise the educational process. Casimir III believed that the primary objective was to educate competent staff to meet the needs of the state rather than the Church. Consequently, Krakow University placed an emphasis on secular higher education.

Initially, the institution did not have a theological faculty as the foundation of clericalism. Krakow University's curriculum included the study of the «seven liberal arts», law, and medicine. Teaching combined theory with practical exercises and participation in discussions. Learning outcomes were assessed through collegial examinations. The university enjoyed academic freedom, and students were provided with fixed payments to cover accommodation and educational services.

Keywords: Krakow University, practice-oriented institution, secular authority, clericalism, educational program.

Стаття надійшла до редакції 21.11.2025 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор Янченко Т. В.